

ВИСНОВОК

ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Панькевича Остапа Богдановича

*«Наукове проєктування ефективного механізму регулювання і
саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні»*

*здобувача ступеня доктора філософії за спеціальністю 226 «Фармація,
промислова фармація», галузь знань 22 «Охорона здоров'я»*

Комісія, яку створено згідно з рішенням Вченої ради Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України (витяг з протоколу № 8-ВР від 23 грудня 2020 р.) у складі голови комісії та спільного фахового семінару з попередньої експертизи дисертації професора кафедри технології ліків та біофармації Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України, доктора фармацевтичних наук, професора Калинюка Тимофія Григоровича та рецензентів: професора кафедри медицини катастроф та військової медицини Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України, доктора фармацевтичних наук, доцента Олійника Петра Володимировича та доцента кафедри організації і економіки фармації Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України, кандидата фармацевтичних наук, доцента Левицької Оксани Романівни проаналізувала результати виконання здобувачем ступеня доктора філософії Панькевичем Остапом Богдановичем освітньо-наукової програми, індивідуального плану наукових досліджень, ознайомилися з дисертацією та опублікованими науковими працями, які розкривають основний зміст дисертації, заслухала доповідь здобувача у вигляді презентації дисертаційної роботи та відповіді здобувача на запитання присутніх на спільному фаховому семінарі кафедр організації і економіки

фармації, технології ліків і біофармації Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України (протокол № 1 від 5 лютого 2021 року).

Актуальність теми дисертації.

Належне функціонування фармацевтичного сектора галузі охорони здоров'я розвинених країн викликано насамперед наявністю ефективних механізмів поєднання державного регулювання та саморегулювання фармацевтичної діяльності. Спорадичні спроби законодавця врегулювати дане питання в Україні є безуспішними. Це спричинено цілим рядом факторів, серед яких є не лише відсутність політичної волі до делегування функцій органів державної влади саморегулювним фармацевтичним організаціям, а й недостатня вмотивованість фармацевтичних фахівців до самовідданої альтруїстичної праці на благо вітчизняної фармації.

Зважаючи на нестабільну політичну ситуацію в країні та відсутність належного правового забезпечення функціонування фармацевтичного сектора галузі охорони здоров'я проблематика розвитку фармацевтичного саморегулювання в Україні є першочерговим та пріоритетним завданням.

Новизна дослідження та одержаних результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в проектуванні ефективного механізму поєднання державного регулювання та саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні.

Найвагоміші результати дослідження, полягають у тому, що вперше:

- ґрунтовно досліджено інституційні засади саморегулювання фармацевтичної практики у міжнародному аспекті, що дозволило з'ясувати різний рівень членства як держав, так й окремих фармацевтичних товариств, а також надзвичайно низьку участь українських громадських організацій фармацевтичного спрямування у цьому процесі;

- запропоновано методичний системно-концептуальний підхід до формування стратегії розвитку інституту саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні, за допомогою якого здійснено інформаційний пошук

чинників, що впливають на його розвиток, SWOT-аналіз і перехресне оцінювання відібраних чинників, що уможливило опрацювання візії, місії, стратегічних напрямків розвитку та принципів інституту фармацевтичного саморегулювання;

- змодельовано взаємодію інститутів громадянського суспільства з органами державного регулювання та саморегулювними організаціями стосовно фармацевтичної діяльності в Україні від стану «як є» до стану «як бути», що уможливить заощадження центральними органами виконавчої влади засобів впливу внаслідок законодавчого делегування фармацевтичним саморегулювним організаціям низки функцій державного регулятора та скорочення контрольованих учасників фармацевтичного ринку.

У дисертаційній роботі знайшло подальшого розвитку:

– дослідження нормативно-правової бази у сфері саморегулювання господарської діяльності в Україні, яке показало, що дане положення тією чи іншою мірою реалізується в 15 сферах, проте у фармацевтичному секторі галузі охорони здоров'я воно не знайшло належного законодавчого закріплення;

– питання становлення саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні на основі реконструкції його історіогенезу, що дозволило узагальнити хронологію розвитку громадських організацій фармацевтичного спрямування за три періоди: період знаходження українських земель у складі інших держав, період радянської доби та період незалежності;

– терміносистема фармації, що уможливило ідентифікацію специфіки категорій «фармацевтичне саморегулювання» і «саморегулювна фармацевтична організація»;

– з'ясування шляхом опитування думок фармацевтичних фахівців щодо розуміння сутності і необхідності впровадження саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні та їх готовності стати членами саморегулювних фармацевтичних організацій, що показало неналежне

розуміння фармацевтичними фахівцями необхідності цього процесу для фармацевтичного сектора галузі охорони здоров'я.

Теоретичне значення отриманих результатів.

Теоретичне значення роботи полягає у поглибленні розуміння сутності та концептуальному обґрунтуванні необхідності впровадження саморегулювання у фармацевтичному секторі галузі охорони здоров'я та проєктуванні механізму його взаємодії з державним регулюванням в Україні.

Практичне значення отриманих результатів.

Практичне значення полягає у розробці пропозицій та рекомендацій, що сприяють розвитку фармацевтичного саморегулювання та оптимальному його поєднанні з державним регулюванням фармацевтичної діяльності.

Результати, які отримані у процесі виконання дисертаційної роботи були використані громадською організацією «Всеукраїнська фармацевтична палата» при опрацюванні пропозицій та зауважень до законопроектів, що стосуються законодавчого врегулювання саморегулювання у фармацевтичному секторі галузі охорони здоров'я.

Запропоновані теоретичні, організаційні та методичні наукові розробки знайшли застосування у практичній діяльності 6 громадських організацій фармацевтичного спрямування, у практичній роботі 7 фармацевтичних організацій та у науково-освітньому процесі 7 закладів вищої фармацевтичної освіти.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обсяг наукового матеріалу, комплекс використаних методів дослідження, оцінка отриманих результатів і характер їх тлумачень достатні для обґрунтування наукових положень дисертації. Достовірність даних підтверджена достатнім обсягом спостережень та використанням надійних методів статистичної обробки даних. Зауважень щодо упорядкування первинної документації немає. Рукопис дисертації отримав позитивну оцінку при перевірці на академічний плагіат.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях.

Дисертант опублікував 21 наукову публікацію за темою дисертаційної роботи, з них: дві статті у періодичних наукових виданнях держав, які входять до Європейського Союзу, з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію, зокрема одна стаття у журналі *Pharmacia (Bulgaria)* з індексацією Scopus та Web of Science, віднесеному до Q2 відповідно до класифікації SCImago Journal and Country Rank, яка прирівнюється до двох публікацій, а також 5 статей у наукових фахових виданнях України; одна стаття у періодичному науковому виданні інших держав за напрямком роботи; 11 праць у збірниках, матеріалах і тезах науково-практичних конференцій; дві науково-методичні рекомендації.

Перелік опублікованих праць за темою дисертаційної роботи відображає зміст роботи відповідно до вимог наказу МОН України від 23.09.2019 р. № 1220.

Конкретний особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Здобувачем спільно з науковим керівником визначено напрямок дослідження, мету, основні завдання, розроблено науково-методичні підходи, щодо їх реалізації, окреслено об'єкт та предмет дослідження.

Дисертантом відповідно до поставленої мети та завдань дослідження особисто проведено інформаційний і патентний пошук, аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми, ретроспективний аналіз формування та участі професійних громадських організацій у регулюванні фармацевтичної діяльності на теренах України, дослідження інституційних засад саморегулювання фармацевтичної діяльності у міжнародному аспекті, вивчення думки фармацевтичних фахівців щодо саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні, структурування чинників впливу на становлення інституту саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні, перехресний їх аналіз, опрацювання візії, місії, стратегічних

напрямків розвитку та принципів інституту фармацевтичного саморегулювання, моделювання фармацевтичного саморегулювання за взаємодії інститутів громадянського суспільства з центральними органами виконавчої влади.

Здобувачем самостійно виконано збір первинної документації, проведено статистичну обробку отриманих результатів, здійснено їх узагальнення та інтерпретація, сформульовано основні положення і висновки роботи та рекомендації щодо подальшого впровадження результатів дослідження.

В опублікованих наукових працях використано фактичний матеріал дисертації та основний творчий доробок дисертанта, ним безпосередньо визначено напрями та методологію, взято участь у проведенні досліджень, інтерпретовано та узагальнено їх результати, підготовлено матеріал до публікації. Матеріали, що належать співавторам, у дисертації не використовувалися. Особистий внесок здобувача у працях, опублікованих зі співавторами, є основним.

Апробація результатів дисертації.

Основні теоретичні й методичні положення та результати дисертаційного дослідження висвітлювалися й обговорювалися на міжнародних, закордонних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних форумах. Серед них: Науково-практична конференція «Роль фармацевтичного працівника в лікувальному процесі» (Кіровоград, 2016); V Науково-практична конференція з міжнародною участю «Професійний менеджмент в сучасних умовах розвитку ринку» (Харків, 2016); Науково-практична конференція «Фармацевтичне самоврядування – запорука запровадження сучасних світових стандартів надання фармацевтичної допомоги» (Івано-Франківськ, 2016); IV Міжнародний медико-фармацевтичний конгрес студентів і молодих учених «Інновації та перспективи сучасної медицини» (Чернівці, 2017); Науково-практичний круглий стіл, присвячений 25-й річниці прийняття Закону України «Основи

законодавства України про охорону здоров'я» (Запоріжжя, 2017); International scientific conference «SCIENCE AND LIFE» (Czech Republic – Ukraine, 2017); 82 Всеросійська наукова конференція студентів і молодих учених з міжнародною участю «Молодёжная наука и современность» (Курськ, 2017); Щорічна V і VIII міжнародна науково-практична дистанційна конференція «Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики» (Харків, 2017, 2020); XIV Міждисциплінарна і міжгалузева науково-практична конференція за участю міжнародних спеціалістів «Слобожанські читання. Фармацевтичне і медичне право України: інновації, якість, безпека, доступність і перспективи розвитку технології ліків, організації фармацевтичної справи, судової і клінічної фармації» (Харків, 2017); Науково-практична конференція з міжнародною участю, яка присвячена 90-річчю з дня народження професора Р. М. Піняжка і 75-річчю з дня народження професора О. Л. Грома «Здобутки та перспективи управління фармацевтичною системою» (Львів, 2018); V Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Соціальна фармація: стан, проблеми та перспективи» (Харків, 2019), XIII Науково-практична конференція з міжнародною участю «Управління якістю в фармації» (Харків, 2019).

Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертаційних досліджень.

Дослідження проводились на основі рішень комісії з питань етики наукових досліджень, експериментальних розробок і наукових творів Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (протокол № 6 від 29 березня 2017 року та протокол № 7 від 26 жовтня 2020 року).

Зауваження щодо змісту та оформлення дисертації.

За формою та структурою дисертаційна робота відповідає усім вимогам щодо кваліфікаційної наукової праці. Вона оформлена згідно з вимогами наказу МОН України 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з

наказом МОН № 759 від 31.05.2019).

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних принципових зауважень.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертація відповідає вимогам передбаченим п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 р. (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 979 від 21.10.2020 р.), відносно дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

ВИСНОВОК

Розглянувши дисертацію здобувача кафедри організації і економіки фармації Панькевича Остапа Богдановича: «Наукове проектування ефективного механізму регулювання і саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація» (галузь знань 22 «Охорона здоров'я»), та наукові публікації, у яких висвітлено основні наукові результати дисертації, визначивши особистий внесок у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях, опублікованих із співавторами (додаток 1), а також за результатами попередньої експертизи (фахового семінару) кафедр організації і економіки фармації, технології ліків і біофармації фармацевтичного факультету Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького вважаємо, що робота є актуальною для сучасної охорони здоров'я, зокрема, фармації. Це самостійна спеціально підготовлена кваліфікаційна завершена наукова праця, яка має наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Основні результати дослідження та отримані нові наукові дані, висновки та практичні рекомендації висвітлені в повному обсязі в наукових публікаціях, які зараховані за темою дисертації. Робота виконана з дотриманням вимог

академічної доброчесності.

Дисертаційна робота Панькевича Остапа Богдановича: «Наукове проєктування ефективного механізму регулювання і саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні» повністю відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06.03.2019 р. (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 979 від 21.10.2020 р.) та оформлена відповідно вимогам наказу № 40 МОН України від 12.01.2017 р., і може бути рекомендована до офіційного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Комісія рекомендує ректору Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України подати клопотання до МОН України про утворення спеціалізованої Вченої ради для розгляду та проведення разового захисту дисертації Панькевича Остапа Богдановича у такому складі спеціалізованої вченої ради:

Голова разової спеціалізованої Вченої ради: завідувач кафедри фармацевтичної, органічної і біоорганічної хімії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор фармацевтичних наук, професор Лесик Роман Богданович.

Рецензент: професор кафедри медицини катастроф та військової медицини Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор фармацевтичних наук, доцент Олійник Петро Володимирович.

Рецензент: доцент кафедри організації і економіки фармації Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат фармацевтичних наук, доцент Левицька Оксана Романівна.

Опонент: доцент кафедри управління і економіки фармації Запорізького державного медичного університету, доктор фармацевтичних наук, доцент Ткаченко Наталя Олександрівна.

Опонент: доцент кафедри технології біологічно активних сполук, фармації та біотехнології Інституту хімії та хімічних технологій Національного університету «Львівська політехніка», кандидат фармацевтичних наук, доцент Кричковська Аеліта Миронівна.

Голова комісії та фахового семінару з попередньої експертизи дисертації
професор кафедри технології ліків і біофармації
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України,
доктор фармацевтичних наук, професор

Калинюк Т.Г.

Рецензенти:
професор кафедри медицини катастроф та військової медицини
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України,
доктор фармацевтичних наук, доцент

Олійник П.В.

доцент кафедри організації і економіки фармації
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України,
кандидат фармацевтичних наук, доцент

Левицька О.Р.

Відповідальна за діяльність
разових спеціалізованих вчених рад
з присудження ступеня доктора філософії
у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького МОЗ України,
доктор фармацевтичних наук, доцент

Драпак І.В.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Громовик Б. П., Панькевич О. Б. Термінологічне навантаження саморегулювання фармацевтичної діяльності. *Фармаком.* 2016. № 3 (додаток). С. 100-106. *(Особистий внесок: постановка задачі дослідження, участь у його проведенні, обробці й узагальненні одержаних даних та підготовці статті до друку).*

2. Громовик Б. П., Панькевич О. Б. Інституційний вимір міжнародного фармацевтичного саморегулювання. *Фармацевтичний часопис.* 2017. № 1. С. 45-53. *(Особистий внесок: постановка задачі дослідження, участь у його проведенні, обробці й узагальненні одержаних даних та підготовці статті до друку).*

3. Громовик Б. П., Панькевич О. Б. Сучасний стан законодавчого забезпечення саморегулювання господарської діяльності та перспективи саморегулювання і державного регулювання фармацевтичної діяльності в Україні. *Фармацевтичний часопис.* 2017. № 3. С. 97-104. *(Особистий внесок: постановка задачі дослідження, участь у його проведенні, обробці й узагальненні одержаних даних та підготовці статті до друку).*

4. Громовик Б. П., Панькевич О. Б. Ситуационный анализ саморегулирования фармацевтической деятельности в Украине. *Наука и инновация.* 2018. № 2. С. 5-8. *(Особистий внесок: постановка задачі дослідження, участь у його проведенні, обробці й узагальненні одержаних даних та підготовці статті до друку).*

5. Громовик Б. П., Панькевич О. Б. Історіогенез саморегулювання фармацевтичної діяльності на теренах України. *Фармацевтичний часопис.* 2020. № 3. С. 60-69. *(Особистий внесок: постановка задачі дослідження, участь у його проведенні, обробці й узагальненні одержаних даних та підготовці статті до друку).*

6. Громовик Б. П., Панькевич О. Б., Білушак Г. І. Саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні: опінія провізорів і фармацевтів. *Фармац. журн.* 2020. № 5. С. 15-22. (*Особистий внесок: формулювання мети, розробка анкети, проведення опитування, обробка результатів, підготовка публікації*).

7. Pankevych O. Self-regulation of pharmaceutical activity in Ukraine: legal issues of implementation. *The scientific heritage (Hungary)*. 2020. № 53. P. 34-35.

8. Pankevych O., Hromovyk B., Horilyk A., Bilushchak H. The study of pharmaceutical specialists' thoughts concerning self-regulation of pharmaceutical activity in Ukraine. *Pharmacia (Bulgaria)*. P. 379-382. 2020. № 67(4). Індексуються в базі даних Scopus та Web of Science. (*Особистий внесок: постановка задачі дослідження, участь у його проведенні, обробці й узагальненні одержаних даних та підготовці статті до друку*).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

9. Громовик Б. П., Панькевич О. Б. До питання формування і функціонування системи фармацевтичного самоврядування в Україні. *Професійний менеджмент в сучасних умовах розвитку ринку* : матеріали доповідей V науково-практичної конференції з міжнародною участю (1 листопада 2016 р.): Збірник. – Х.: Монограф. 2016. С. 272-274. (*Особистий внесок: постановка задачі дослідження, участь у його проведенні, обробці й узагальненні одержаних даних та підготовці до друку*).

10. Панькевич О. Б. Проблеми становлення фармацевтичного саморегулювання в Україні. Інновації та перспективи сучасної медицини : матеріали IV Міжнародного медико-фармацевтичного конгресу студентів і молодих учених. Чернівці, 2017. С. 500.

11. Панькевич О. Б. Правова регламентація впровадження інституту саморегулювання фармацевтичної практики в Україні. *Актуальні проблеми теорії та практики правового регулювання галузі охорони здоров'я: проблеми і перспективи* : збірник тез доп. наук.-практ. круглого столу,

присвяч. 25-й річниці прийняття Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», 17 листоп. 2017 р. Запоріжжя : ЗДМУ, 2017. С. 125-126.

12. Панькевич О. Б., Громовик Б. П. Структуризація чинників впливу на становлення інституту саморегулювання фармацевтичної практики в Україні. *SCIENCE AND LIFE : Proceedings of articles the international scientific conference. Czech Republic, Karlovy Vary – Ukraine, Kyiv, 16-17 November 2017. Karlovy Vary : Skleněný Mústek, 2017. С. 205–212. (Особистий внесок: постановка задачі дослідження, участь у його проведенні, обробці й узагальненні одержаних даних та підготовці до друку)*.

13. Панькевич О. Б. Структурный анализ некоммерческих международных фармацевтических организаций. *Молодежная наука и современность: материалы 82-й Всероссийской научной конференции студентов и молодых ученых с международным участием, посвящённой 82-летию КГМУ (19-20 апреля 2017 г.). Курск: Изд-во КГМУ, 2017. С. 348.*

14. Громовик Б. П., Панькевич О. Б., Клімов О. І. Ситуаційний аналіз громадської організації «Всеукраїнська фармацевтична палата» як потенційної саморегулювальної організації. *Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики : збірник наукових робіт щорічної V міжнародної науково-практичної дистанційної конференції (м. Харків, 30-31 березня 2017 р.). - Харків. : НФаУ, 2017. С. 151-153. (Особистий внесок: постановка задачі дослідження, участь у його проведенні, обробці й узагальненні одержаних даних та підготовці до друку).*

15. Панькевич О. Б. Аналіз перспектив впровадження саморегулювання фармацевтичної практики в Україні. *Слобожанські читання. Фармацевтичне і медичне право України: інновації, якість, безпека, доступність і перспективи розвитку технології ліків, організації фармацевтичної справи, судової і клінічної фармації: матеріали XIV міждисциплінарної і міжгалузевої науково-практичної конференції за участю міжнародних спеціалістів. – Харків: Фармаком, 2017. Випуск 3 (додаток). С. 31.*

16. Pankevych O. B. The formation of the pharmaceutical activity self-regulation institute in Ukraine. *Achievements and prospects of the pharmaceutical system management* : proceedings of the scientific conference with international participation, dedicated to the 90th anniversary of Professor R. M. Pinyazhko and 75th anniversary of Professor O. L. Grom. Lviv: Liga-Press, 2018. P. 198-199.

17. Громовик Б. П., Панькевич О. Б. Державна зарегульованість фармацевтичної освіти та роль фармацевтичного саморегулювання. *Соціальна фармація: стан, проблеми та перспективи* : матер. V Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції. Х.: НФаУ, 2019. С. 192. (*Особистий внесок: постановка задачі дослідження, участь у його проведенні, обробці й узагальненні одержаних даних та підготовці до друку*).

18. Громовик Б. П., Панькевич О. Б. Характеристика основних принципів і ризиків для фармацевтичного саморегулювання України. *Управління якістю в фармації* : матеріали XIII наук.-практ. конф., м. Харків, 17 трав. 2019 р. – Х. : НФаУ, 2019. С. 27-28. (*Особистий внесок: постановка задачі дослідження, участь у його проведенні, обробці й узагальненні одержаних даних та підготовці до друку*).

19. Панькевич О. Б., Громовик Б. П. До питання самоврядування професій у галузі охорони здоров'я. *Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики*: матеріали VIII міжнародної науково-практичної дистанційної конференції, м. Харків, 19 березня 2020 р.) / редкол.: В.В. Малий та ін. Харків.: НФаУ, 2020. С. 46. (*Особистий внесок: постановка задачі дослідження, участь у його проведенні, обробці й узагальненні одержаних даних та підготовці до друку*).

20. Панькевич О. Б., Громовик Б. П. Стратегія розвитку інституту фармацевтичного саморегулювання в Україні: наук.-метод. рекомендації. Львів, 2019. 24 с. (*Особистий внесок: проведення дослідження, формулювання висновків, підготовка публікації*).

21. Панькевич О. Б., Громовик Б. П. Розвиток фармацевтичного саморегулювання в Україні: наук.-метод. рекомендації. Львів, 2020. 22 с.

(Особистий внесок: проведення дослідження, формулювання висновків, підготовка публікації).